

СУЧАСНИЙ СТАН ВОДНИХ РЕСУРСІВ ТА ВИРОЩУВАННЯ РИБИ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Н. О. Марценюк, к. с.-г. н., доцент,

В. П. Марценюк, к. с.-г. н., доцент.

Національний університет біоресурсів та природокористування України

А. В. Пекарський, к. с.-г. н., доцент,

В. В. Вечорка, к. с.-г. н., доцент,

С. Л. Хмельничий, к. с.-г. н., ст. викладач.

Сумський національний аграрний університет

Дано оцінку забезпеченості водними ресурсами та здійснено аналіз вирощування товарної риби в Сумській області. Проаналізовано структуру вилову риби та проведено оцінювання сукупних витрат на харчування жителями Сумської області в розрізі міського та сільського населення. Встановлено, що в 2017 році в області було вирощено 2421,6 тонн риби, що на 4,8 % більше, в порівнянні з 2016 р. Витрати на харчування міського та сільського населення дещо різняться. Мешканці міст переважно витрачають кошти на хліб, м'ясо, молоко, яйця, мешканці сіл – на хліб, олію та жири, м'ясо, цукор. На рибу та рибні продукти мешканці міст та сіл витрачають всього 5,3 та 7,2%, відповідно, від сукупних витрат на харчування.

Ключові слова: ставки, водосховища, вилов риби, структура вилову, товарна риба, витрати на харчування, споживання.

В Україні є значні площі внутрішніх водойм, придатних для вирощування об'єктів аквакультури (1 млн га). За наявності водного фонду Україна посідає друге місце в Європі, але за роки незалежності частка національного виробництва рибної продукції на внутрішньому ринку скоротилася з 95 до 20 % [1].

Рибне господарство – перспективна складова агропромислового комплексу нашої держави, однак вже багато років поспіль рибництво є недооціненою сферою господарської діяльності в Україні і не задовольняє внутрішній попит населення. Незважаючи на перспективність та важливість розвитку рибного господарства, рівень забезпеченості рибною продукцією вітчизняного виробництва критично низький та не відповідає обґрунтованим нормам споживання це призводить до того, що 80% риби та рибної продукції імпортується [2].

Матеріали та методи досліджень. Здійснювали порівняльний та статистичний аналіз вилову товарної риби в Сумській області у 2017 році згідно загальноприйнятих методик в рибництві. Вивчали структуру вилову риби, рівень споживання та сукупні витрати на продукти харчування міського та сільського

населення області. Дослідження проводили із застосуванням монографічного, економіко-статистичного та інших методів.

Результати досліджень. Сумська область є однією з областей в якій сконцентрована найбільша частка виробництва в галузі аквакультури та володіє найбільшим виробничим потенціалом зариблення водойм.

Сумщина налічує 2192 ставків та 42 водосховища загальною площею 15756 га. Всі водойми побудовані на руслах річок, що входять до басейну Дніпра (рис. 1-3).

Найбільша кількість ставків – 757 та водосховищ – 20, побудовано на річці Десна загальна площа 6868 га, річка Сула нараховує 685 ставків та 5 водосховищ площею 3087 га, річка Псел – 566 ставків та 14 водосховищ, загальна площа 4292 га, річка Ворскла нараховує 184 ставки та 3 водосховища, загальна площа яких складає 1509 га.

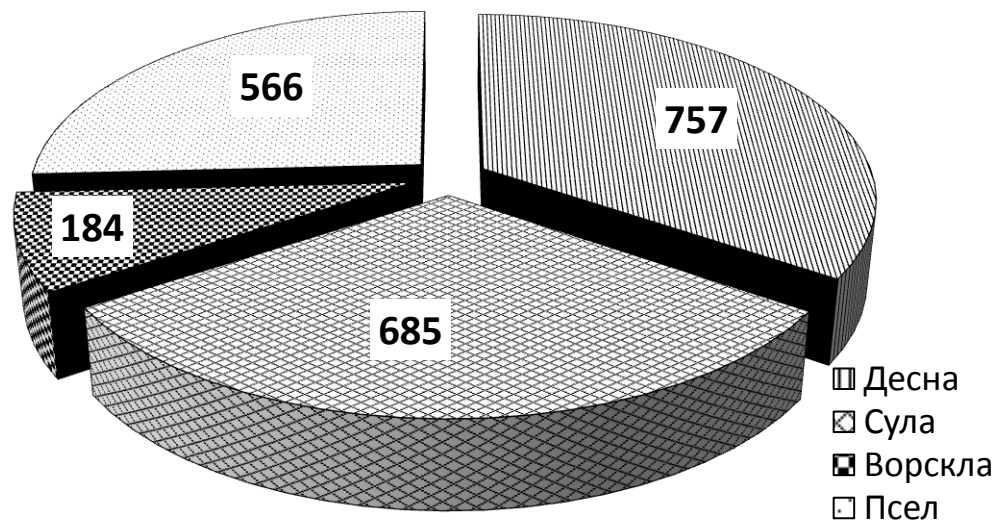

Рис. 1. Загальна кількість ставів в басейнах річок Сумської області, шт.

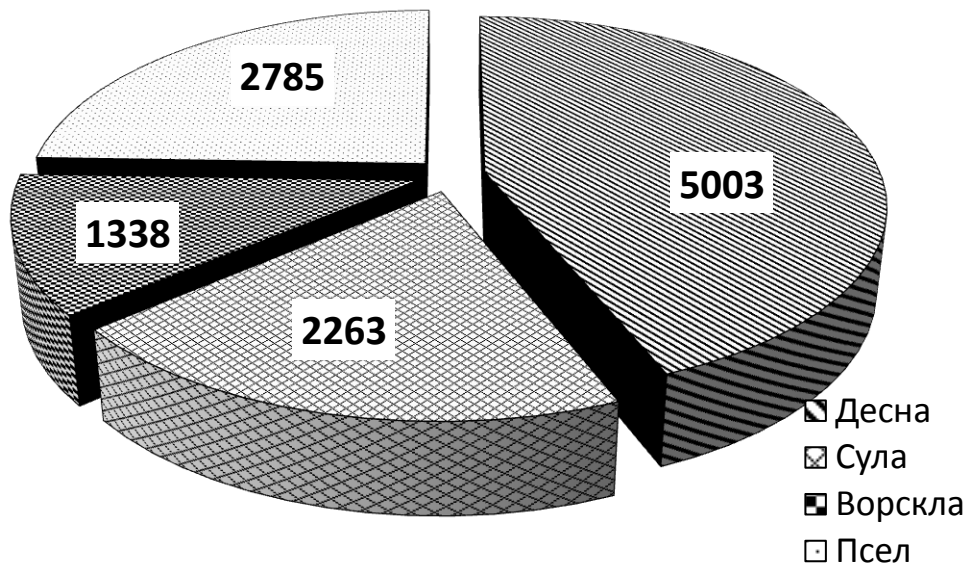

Рис. 2. Загальна площа ставів розташованих в басейнах річок Сумської області, га

У 2017 році в Сумській області було передано в оренду 529 ставків загальною площею 4615 га та 6 водосховищ площею 381 га. В розрізі районів найбільшу кількість ставків було передано в оренду в Роменському (106), Краснопільському (82), Сумському (78) та Лебединському (72) районах, що складає 63,9% та 54,0% від загальної кількості та площі орендованих ставків області (рис. 3).

На річці Псел 255 ставків передано в оренду загальною площею 2078 га, що складає 48,2% від загальної чисельності орендованих ставків.

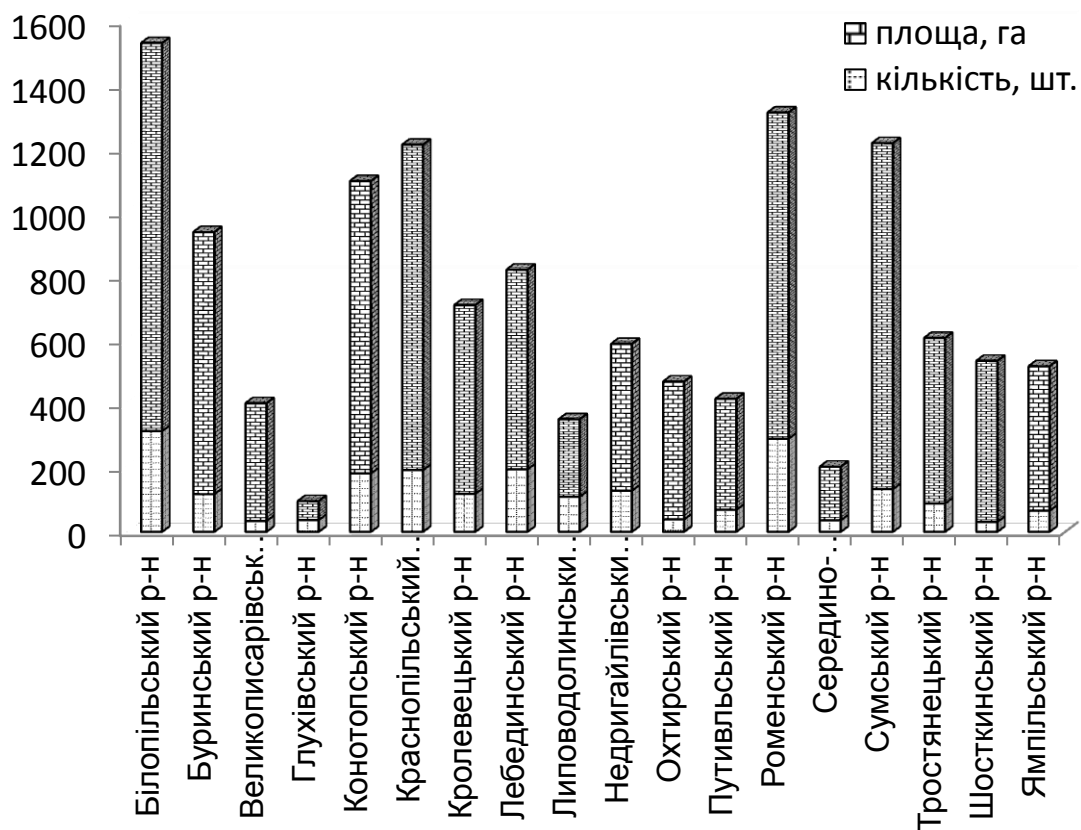

Рис. 3. Розташування ставків у розрізі районів Сумської області

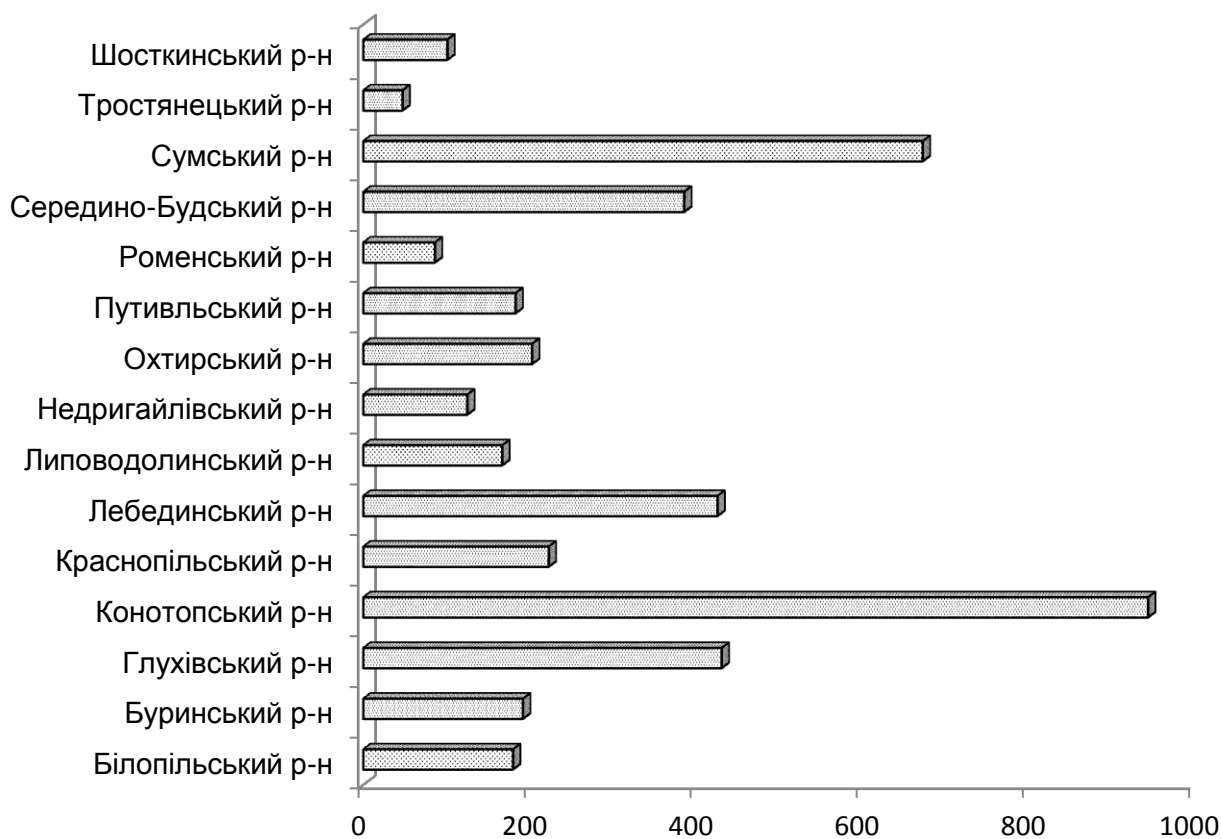

Рис. 4. Забезпеченість водосховищам в розрізі районів Сумської області.

Найбільше водосховищ знаходиться в Сумському, Конотопському та Лебединському районах (рис.4, 5).

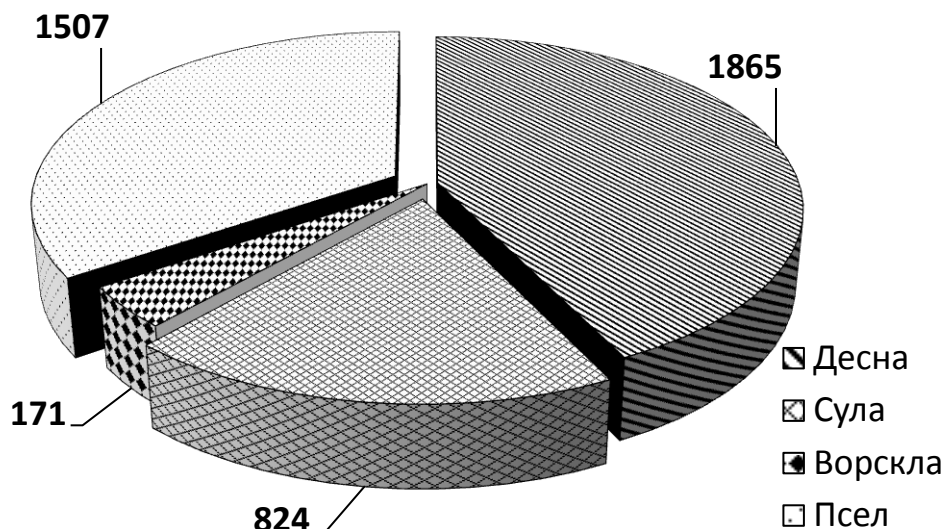

Рис. 5. Площа водосховищ розташованих на басейнах річок Сумської області, га

Основне призначення водних об'єктів є аквакультура, однак, поряд із вирощуванням товарної риби та рибопосадкового матеріалу в Сумській області займаються також розведенням племінних риб. В 2017 р. ТОВ «Лебединська РМС має підтверджений статус племінного заводу із розведення малолускатого внутрішньопородного типу української рамчатої породи коропа та нивківського внутрішньопородного типу української лускатої породи коропа.

У 2017 році в Сумській області було вирощено 2421,6 тонн риби, що на 4,8 % більше, ніж в 2016 р. В грошовому еквіваленті у 2017 році в області було вирощено рибної продукції на загальну суму 89751,8 тис. грн., це на 30345,1 тис. грн. більше ніж в попередньому році.

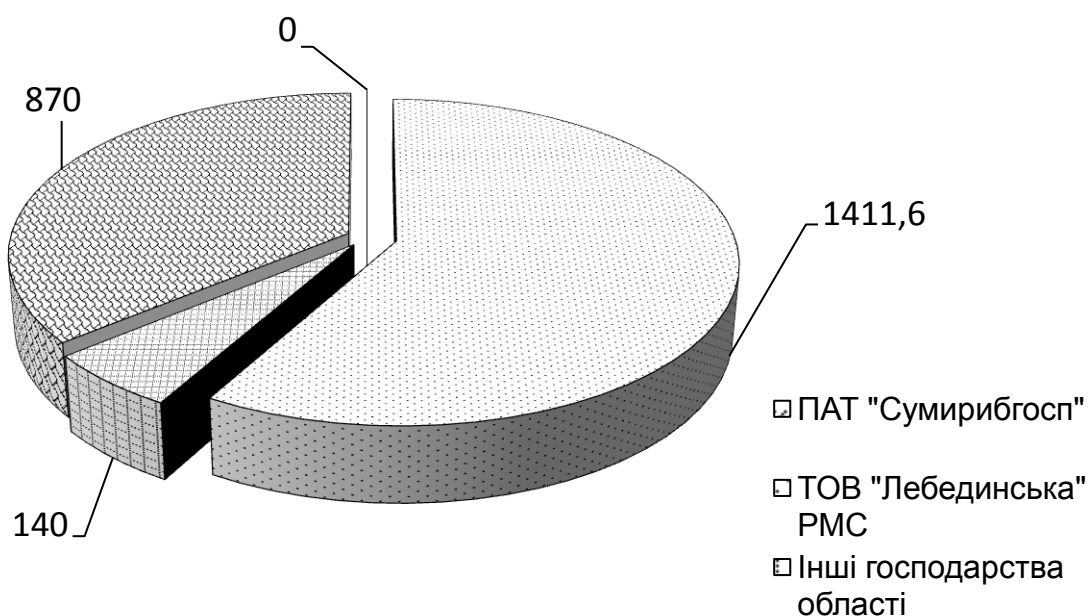

Рис. 6. Вилов риби у Сумській області в 2017 р.

Основними виробниками товарної риби є ПАТ «Сумирибгосп» – обсяг вирощеної риби становить 1411,6 тонн, або 58,3% від загального обсягу по області, а середня рибопродуктивність – 1493 кг/га та ТОВ «Лебединська рибоводно-меліоративна станція» вирощено 140 тонн риби, або 5,8% від загального обсягу по області із середньою рибопродуктивністю – 1315 кг/га (рис. 6). Загалом в області, окрім основних виробників, існує 250 господарств, які в 2017 році виростили 870 тонн риби.

В структурі вилову основних видів риб, які вирощуються в області коропаві складали 2369,2 тонн, або 97,8%. Видовий склад виловленої риби: короп – 1509,4 тонн, або 62,3% від загального обсягу виловленої риби, товстолоб – 728,9 тонн (30,1%), карась – 103,5 тонн (4,3%), амур – 27,4 тонн (1,1%), судак – 42,2 тонни (1,7%), щука – 5,9 тонн (0,2%), сомові – 1,8 тонн, лососеві (форель райдужна) – 2,3 тонни, осетрові (бестер) – 0,2 тонни (рис. 7).

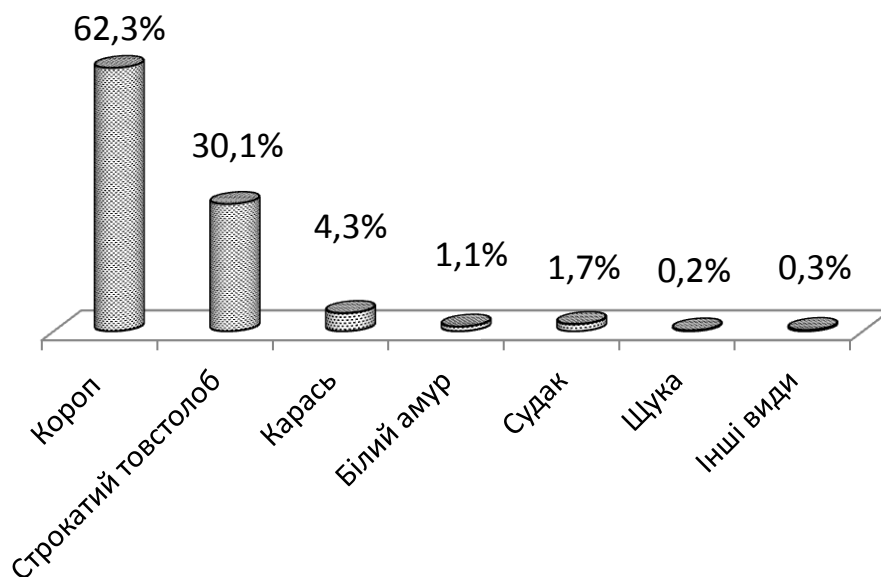

Рис. 7. Структура вилову товарної риби в 2017 р. в Сумській області

З розрахунку на одного жителя Сумської області у 2017 році було вирощено всього 2,19 кг прісноводної риби це дуже мало, адже раціональна норма споживання риби та рибної продукції на одну особу в рік має становити 20 кг в тому числі прісноводної – 5 кг.

Таблиця 1

Сукупні витрати на харчування на одне домогосподарство в Сумській області

Назва харчових продуктів	Витрати			
	Міське населення		Сільське населення	
	грн.	%	грн.	%
Хліб і хлібопродукти	408,04	18,8	405,43	29,4
М'ясо та м'ясні продукти	435,44	20,1	179,75	13,1
Риба та рибні продукти	114,27	5,3	99,82	7,2
Молоко, сир та яйця	267,61	12,4	102,45	7,4
Олія та жири	255,28	11,8	200,92	14,6
Цукор, джем, мед, сироп, шоколад та кондитерські вироби	165,94	7,7	164,76	11,9
Фрукти	120,91	5,6	46,09	3,3
Овочі	117,73	5,4	39,56	2,9
Інші продукти харчування	73,19	3,4	52,92	3,8
Безалкогольні напої	134,87	6,2	67,36	4,9

З аналізу сукупних витрат на харчування жителі Сумської області в середньому на одну сім'ю в місяць витрачали на рибу та рибну продукцію 115,45 грн., тоді як на м'ясо і м'ясопродукти – 460,88 грн. Риба та рибопродукти в структурі витрат на харчування складали в середньому 4,6% на місяць [3].

Частка спожитої риби та рибопродукції виробленої в підсобних господарствах складала 4,3%, причому сільське населення споживало в 2 рази більше в порівнянні з міським.

Таким чином, споживання риби та рибної продукції на одну особу було на рівні 1,1 кг в місяць.

Висновки. Аналізуючи загальний стан розвитку рибництва в Сумській області слід відмітити, що область в достатній мірі забезпечена водними ресурсами і є потенціал для збільшення виробництва рибної продукції.

У 2017 році спостерігалася тенденція незначного збільшення виробництва товарної риби, однак, обсяг вирощеної риби не забезпечували населення області в достатній кількості живою рибою, тому рибним господарствам потрібно нарощувати виробництво товарної риби, впроваджувати ресурсощадні технології з метою зниження собівартості риби, що дозволить вивести з кризи рибне господарство та сприятиме інтенсивному зростанню.

Список використаної літератури

1. Р. Дончевська Розвиток рибного господарства України. Ринкові дослідження // Товари та ринки. – 2015. - №1. – С. 28-40.
2. Розвиток аквакультури в Україні. Всеохоплюючий аналіз проблем і можливостей галузі аквакультури в Україні, найкращі практики і рекомендацій з питань політики. - Київ, 2017. – 119 с.
3. І. Є. Вернер Про соціально-економічне становище України за 2017 рік / Державна служба статистики України. – Київ, 2017 – 73 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References

1. R. Donchevs`ka Rozvytok rybnogo gospodarstva Ukrayiny. Rynkovi doslidzhennya // Tovary ta rynky. – 2015. - №1. – S. 28-40.
2. Rozvytok akvakul`tury v Ukrayini. Vseoxoplyuyuchyj analiz problem i mozhlyvostej galuzi akvakultury v Ukrayini, najkrashhi praktyky i rekomendacij z pytan` polityky. - Kyiv, 2017. – 119 s.
3. I. Ye. Verner Pro social`no-ekonomichne stanovyshhe Ukrayiny za 2017 rik / Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny. – Ky`yiv, 2017 – 73 s. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Марценюк Н.А., Марценюк В.П., Пекарский А.В., Вечёрка В.В., Хмельничий С. Л. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ВОДНЫХ РЕСУРСОВ И ВЫРАЩИВАНИЕ РЫБЫ В СУМСКОЙ ОБЛАСТИ

Дана оцeнка обeспeчeннoсти водными рeсурсами и осущeствлeн анализ вырaщивания товарной рыбы в Сумской облaсти. Проанализирована структура вылова рыбы и проведено оценивание совокупных расходов на питание жителями Сумской облaсти в разрезе городского и сeльского населения. Установлено, что в 2017 году в облaсти было выращeно 2421,6 тонн рыбы, что на 4,8% больше, по сравнению с 2016 г. Жители городов преимущественно тратят средства на хлеб, мясo, молоко, яйца, жители сeл - на хлеб, маслo и жиры, мясo, сахар. На рыбу и рыбные продукты жители городов и сeл тратят всeго 5,3 и 7,2%, соответственно, от совокупных расходов на питание.

Ключевые слова: пруды, водохранилища, вылов рыбы, структура вылова, товарная рыба, расходы на питание, потребление.

Martseniuk, N.O., Martseniuk, V.P., Pekarskyu, A.V. Vechorka, V.V., Khmelnychy, S.
L. THE MODERN STATE OF WATER RESOURCES AND GROWING FISH IN SUMY
REGION

The assessment of the state of water resources is given and the analysis of commercial fish farming in the Sumy region was carried out. The analyzed structure of fish catches and the given estimation of the aggregate on food expenses by inhabitants of Sumy region according to indicators of urban and rural population. It was established that in 2017, were grown 2421,6 tons of fish in the region, which is by 4.8% more than in 2016 year. The somewhat different costs of feeding the urban and rural population. The city residents mainly spend money on bread, meat, milk, eggs, villagers - on bread, butter and fats, meat, sugar. The residents only urban and rural on the fish and fishery products spend 5.3 and 7.2% respectively, to total food costs.

Key words: ponds, reservoirs, fish catches, catch structure, commodity fish, food costs, consumption.